

HRVATSKI SABOR

KLASA: 740-01/23-01/02

URBROJ: 65-23-02

Zagreb, 18. svibnja 2023.

Hs**NP*740-01/23-01/02*65-23-02**Hs

P.Z. br. 489

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članka 178. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem ***Prijedlog zakona o dopuni Kaznenog zakona***, koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnio Klub zastupnika Možemo!, aktom od 16. svibnja 2023. godine.

Za svoje predstavnike, koji će u njegovo ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Klub je odredio Ivanu Kekin, Sandru Benčić, Uršu Raukar-Gamulin, Damira Bakića, Jelenu Miloš i Bojana Glavaševića, zastupnike u Hrvatskome saboru.

PREDSJEDNIK

Gordan Jandroković

P.Z. br. 489

HRVATSKI SABOR
Klub zastupnika Možemo!
16. svibnja 2023.

Hs**NP*740-01/23-01/02*6533-21-23-01**Hs

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primitljeno: 17-05-2023		
Klasifikacijska oznaka:	Org. jed.	
740-01/23-01/02	65	
Uredbeni broj:	Pril.	Vrij.
6533-21-23-01	1	-

PREDSJEDNIKU HRVATSKOG SABORA

PREDMET: PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNI KAZNENOG ZAKONA

Na temelju članka 85. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br 56/90, 135/97., 130/00., 28/01., 76/10. I 5/14. - odluka Ustavnog suda broj: SuP-O-1/2014 od 14. siječnja 2014.) i članka 172. Poslovnika Hrvatskog sabora (Narodne novine br. 81/13, 113716., 69/17. I 29/18.) podnosimo prijedlog Zakona o dopuni Kaznenog zakona.

Navedeni prijedlog Zakona u Hrvatskom saboru obrazlagat će zastupnice Ivana Kekin, Sandra Benčić, Urša Raukar, Damir Bakić, Jelena Miloš i Bojan Glavašević.

Za Klub zastupnika Možemo!

Sandra Benčić, predsjednica

Klub zastupnika Možemo!

PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNI KAZNENOG ZAKONA

Zagreb, svibanj 2023.

PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNI KAZNENOG ZAKONA

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakona sadržana je u članku 3., članku 14. i članku 70. Ustava Republike Hrvatske (NN 85/10 – pročišćeni tekst i 05/14 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE UREĐUJU PREDLOŽENIM ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

Znanstvena istraživanja pokazuju da različite seksualne orijentacije i rodni identiteti nisu mentalni poremećaji te se mogu manifestirati kroz spektar različitih načina. Homoseksualnost je maknuta s popisa bolesti, odnosno patoloških stanja, 1990. godine kada ju je WHO maknuo iz ICD-a (međunarodne klasifikacije bolesti), a WHO je 2019. također izmijenio ICD obrisavši transseksualnost iz klasifikacije poremećaja.

Unatoč tome, još uvijek su prisutni kontinuirani napori od strane različitih aktera diljem svijeta, odnosno diljem EU pa tako i u Hrvatskoj, a koji i dalje negirajući istraživanja i modernu znanost nastoje prikazati različite seksualne orijentacije i rodne identitete kao mentalne poremećaja te tvrde da je moguće te „poremećaje” terapijski izliječiti, odnosno pretvoriti različite ne-heteronormativne orijentacije u aseksualno ili heteroseksualno ponašanje, odnosno ne-cisnormativne rodne identitete u identitete za koje vjeruju da su prikladniji njihovom spolu zadanom pri rođenju. Ti napori objedinjeni su pod terminima „terapija konverzije” odnosno „konverzijska/konverzivna terapija” te „reparativna terapija”, a uključuju jednu ili više intervencija u smjeru promjene seksualne orijentacije, odnosno rodnog identiteta, poput: različiti vidovi psihoterapijskih tretmana, hipnoze, partnerske terapije, tretman lijekovima, elektrokonvulzivni tretman, tretmani averzije, vjerska savjetovanja, egzorcizmi, i slično.

„Terapija” upućuje na postupak liječenja, no praksa „konverzijske terapije” je zapravo potpuno suprotna, a jer se oslanja na medicinski lažnu patologizaciju seksualne orijentacije i rodnog identiteta koja nije nikako potkrijepljena ni znanstvenim istraživanjima ni usuglašenim terapijskim smjernicama u relevantnim znanstvenim i zdravstvenim tijelima. Zbog „liječenja” nepostojećeg patološkog stanja, intervencije u sklopu takve „terapije” uzrokuju značajnu fizičku i emocionalnu bol i patnju te rezultiraju nerijetko trajnim psihološkim i tjelesnim oštećenjima, pogotovo kad se radi o djeci i mladima, a koji još nemaju formirane identitete te često ovise o svojim skrbnicima. Odrasli, a poglavito djeca, odnosno mladi, koji su prošli takvu „terapiju”, značajno češće kroz život pate od dugoročnog stresa, gubitka samopoštovanja, prijezira prema

samima sebi, anksioznosti, depresivnih tendencija te suicidalnih misli, odnosno doživotnih pokušaja suicida, kao i rizičnih ponašanja te zlorabe droga. Vijeće za ljudska prava pri UN-u navodi rezultate istraživanja provedenog u stotinu zemalja, a koji navode da nevjerojatnih 98% osoba koje su prošle različite vidove konverzivnih terapija pati od štete prouzrokovane tim terapijama; kao glavne posljedice tih intervencija žrtve navode: suicidalne misli (4,5%), tjelesna oštećenja (1,8%), pokušaji samoubojstva (2,9%), depresija (5,9%), anksioznost (6,3%), sram (6,1%), mržnja prema samome sebi (4,1%), gubitak vjere (3,5%).

Nema konkretnih podataka o učestalosti takvih postupaka na razini EU, odnosno u Republici Hrvatskoj, a jer se primarno izvode pod krinkom legalnosti kao različiti vidovi savjetovanja i terapija, ne nazivajući se „konverzijskom terapijom” izravno, a također se izvode i u tajnosti. Postoje procjene koje kazuju da je 5% LGBTIQ+ osoba ponuđena takva „terapija”, odnosno da je 2% osoba uistinu i prošlo takvu terapiju, no zbog tajnosti te brojke su vjerojatno i značajno više, kako ukazuje i povjerenica za ljudska prava Vijeća Europe, Dunja Mijatović, koja je i pozvala na sveobuhvatnu zabranu takvih praksi diljem Europe.

Europska psihijatrijska asocijacija (EPA), Svjetska zdravstvena asocijacija (WMA), Njemačka psihijatrijska asocijacija (DGPPN), Američka psihijatrijska organizacija (APA), Europska asocijacija za psihoterapiju (EAP) te Savez psihoterapijskih udruga Hrvatske su odredom sve vrlo izravno osudile navedene „terapije” i intervencije kao nepotrebne, neetične i duboko štetne kako za pojedince, tako i društvo u cjelini. Nezavisni stručnjaci Vijeća za ljudska prava pri UN-u su 2020. preporučili državama članicama sveobuhvatnu zabranu postupaka te oglašavanja navedenih terapija, baš kao i Europski parlament 2018. godine te Europska komisija.

S obzirom da se radi o kršenju ljudskih prava pojedinaca, kao i kršenju Ustavom zajamčenog prava na zdrav život, te stigmatizaciji i diskriminaciji građana, odnosno dijela društva, iz navedenih razloga predlažemo izmjene i dopune Kaznenog zakona kako bi se dotični izmijenio na način da zabrani navedene štetne prakse.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za primjenu ovog zakona nije potrebno osigurati dodatna sredstva u proračunu Republike Hrvatske.

IV. PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNI KAZNENOG ZAKONA

Članak 1.

U Kaznenom zakonu (NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22) iza članak 184. dodaje se članak 184a. koji glasi:

Članak 184a.

- (1) Tko počini čin konverzijske terapije nad drugom osobom uživo, putem interneta odnosno internetskih alata za komunikaciju, putem društvenih mreža ili platformi, kaznit će se kaznom zatvora do jedne godine.
- (2) Tko počini kazneno djelo iz stavka 1. ovoga članka nad maloljetnom osobom ili osobom s duševnim ili mentalnim smetnjama, kaznit će se kaznom zatvora do tri godine.
- (3) Ako je kazneno djelo iz stavka 1. ili 2. ovoga članka počinjeno u školi ili na drugom mjestu koje služi obrazovanju, odgoju, vjerskom životu, sportskoj ili društvenoj aktivnosti djece ili u njegovoj neposrednoj blizini ili u kaznenoj ustanovi, prema više osoba ili ako je djelo iz stavaka 1. ili 2. ovoga članka počinila službena osoba, zdravstveni radnik, socijalni radnik, psihijatar, psiholog, psihoterapeut, nastavnik, odgojitelj, vjerski ispovjednik, roditelj ili trener iskorištavajući svoj položaj, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od 6 mjeseci do 5 godina.
- (4) Tko reklamira čin konverzijske terapije na bilo koji način putem bilo kojeg medija, kaznit će se kaznom zatvora do jedne godine.
- (5) Ako osoba zaposlena u školi ili na drugom mjestu koje služi obrazovanju, odgoju, vjerskom životu, sportskoj ili društvenoj aktivnosti djece ili u njegovoj neposrednoj blizini ili u kaznenoj ustanovi preporuči drugoj osobi konverzijsku terapiju ili uputi dotičnu osobu trećoj osobi ili ustanovi ili organizaciji koja obavlja konverzijsku terapiju, kaznit će se kaznom zatvora od 6 mjeseci do 1 godine dana.
- (6) „Konverzijska terapija” ili „Terapija konverzije” iz stavaka 1., 2., 3., 4. i 5. ovoga članka odnosi se na bilo koju praksu, tretman ili dugoročni napor u smjeru mijenjanja, potiskivanja ili brisanja seksualne orijentacije, rodnog identiteta ili rodnog izražavanja osobe.
- (7) Odredbe iz stavka 6. ovoga članka ne odnose se na usluge ili intervencije dane psihoterapijom, savjetovanjem i srodnim načinima ili u okviru zdravstvenog sustava, a vezane uz istraživanje, odnosno slobodan i afirmativan razvoj osobe u pogledu njenog identiteta, seksualne orijentacije, rodnog identiteta ili rodnog izražaja.
- (8) „Rodno izražavanje” iz stavka 7. ovoga članka odnosi se na manifestaciju rodnog identiteta osobe ili na manifestaciju rodnog identiteta iz perspektive drugih osoba.

(9) „Rodni identitet” iz stavaka 7. i 8. ovoga članka odnosi se na individualno i interno iskustvo roda osobe, koje može ali i ne mora odgovarati spolu pridijeljenom tijekom rođenja, te koje može uključivati i osobni doživljaj tijela te druge vidove izražavanja roda, tu uključujući ime, odijevanje, govor i vanjsko ponašanje osobe.

Članak 2.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od objave u „Narodnim novinama“.

OBRAZLOŽENJE

Uz članak 1.

Predloženom izmjenom zabranilo bi se oglašavanje te izvođenje različitih intervencija i procedura koje nedvojbeno štete zdravlju ljudi, a diskriminatorno su usmjerene prema ne-heteronormativnim seksualnim orijentacijama, odnosno ne-cisnormativnim rodnim izražavanjima.

Uz članak 2.

Ovim člankom propisuje se vrijeme stupanja na snagu predloženih izmjena i dopuna zakona.

V. TEKST VAŽEĆE ODREDBE ZAKONA KOJA SE MIJENJA

Članak 184

- (1) Tko se nemajući propisanu stručnu spremu bavi liječenjem ili pružanjem druge medicinske pomoći, kazniti će se kaznom zatvora do jedne godine.
- (2) Ako je djelom iz stavka 1. ovog članka izazvana teška tjelesna ozljeda ili znatno pogoršanje bolesti, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

- (3) Ako je djelom iz stavka 1. ovog članka kod druge osobe izazvana osobito teška tjelesna ozljeda ili prekid trudnoće počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od jedne do deset godina.
- (4) Ako je djelom iz stavka 1. ovog članka prouzročena smrt jedne ili više osoba, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od tri do petnaest godina.
- (5) Sredstva upotrebljena za liječenje iz stavka 1. ovog članka će se oduzeti.